

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku P. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W.

z udziałem Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W. i K. C.

o wpis w księdze wieczystej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania K. C.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 22 marca 2021 r., sygn. akt II Ca 2486/20,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

**2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w
Krakowie adwokat A. K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł,
podwyższoną o podatek od towarów i usług we właściwej
stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną
uczestniczce w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestniczka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawiła jako pytania: „1) czy przyjęcie uprzywilejowanej pozycji wnioskodawcy działającego w oparciu ustawę Prawo Bankowe oraz ustawę o funduszach inwestycyjnych, dla dokonania wpisu dotyczącego zmiany wierzyciela hipotecznego w księgach wieczystych nie stanowi naruszenia praw konsumenta - dłużnika, który nie może skutecznie bronić się przed takim wpisem, opartym na tzw. konsensie formalnym, a tym samym nie narusza gwarancji procesowych i bezpieczeństwa obrotu prawnego strony nieuprzywilejowanej (dłużnika), a w konsekwencji nie jest sprzeczne z prawem do sądu zawartym w Konstytucji; 2) czy podmiot, którego przedmiotem działania są fundusze inwestycyjne powinien korzystać z takiej samej ochrony prawnej jak podmioty administracji publicznej; 3) czy wpis zmian wynikający z przelewu wierzytelności powinien być traktowany jako deklaratoryjny dla stron, pomimo zrodzenia na jego podstawie skutków prawnych zwłaszcza po stronie dłużnika”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi

pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problemy sformułowane przez uczestniczkę nie mają cech określonych wyżej, przede wszystkim dlatego, że uczestniczka nie wykazała związku pomiędzy odpowiedzią na postawione przez nią pytania a jedynym zarzutem, jaki zgłosiła w ramach pierwszej podstawy skargi kasacyjnej, a mianowicie zarzutem wydania zaskarżonego postanowienia z naruszeniem art. 32 ust. 2 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2022 r., poz. 1728, dalej - u.k.w.h.). Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej poza ten zarzut nie byłby w stanie wykroczyć (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), a to oznacza, że nie byłby w stanie także poszukiwać odpowiedzi na postawione przez uczestniczkę pytania.

Art. 32 u.k.w.h. określa podstawy wpisu do księgi wieczystej ograniczonego prawa rzeczowego. Z ust. 2 tego przepisu wynika, że do wpisu prawa osobistego lub roszczenia wystarcza dokument obejmujący oświadczenie woli właściciela o ustanowieniu tego prawa albo obejmujący zgodę na wpis roszczenia. Przepis ten stosuje się odpowiednio do wpisu przeniesienia hipoteki i ustąpienia pierwszeństwa; jednakże gdy ustępstwem pierwszeństwa mają być dotknięte prawa innej jeszcze osoby, potrzebny jest także dokument obejmujący zgodę tej osoby.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie, w odniesieniu do przeniesienia wierzytelności hipotecznej, której następstwem jest przeniesienie hipoteki, ustawodawca wprowadził jednak wyjątek, polegający na tzw. konsensie formalnym, który umożliwia przyjęcie jako podstawy wpisu dokumentu zawierającego oświadczenie woli jedynie jednej ze stron, tj. zbywcy wierzytelności. Stanowisko to ma oparcie w art. 32 ust. 2 w związku z – nieobjętym postawami skargi kasacyjnej – art. 79 u.k.w.h., a uzasadniane jest tym, że wpisu zmian wynikających z przelewu wierzytelności hipotecznej w księdze wieczystej dokonuje się w ten sposób, że w odpowiednich podrubrykach działu IV usuwa się oznaczenie dotychczasowego wierzyciela (cedenta), a w to miejsce wpisuje się dane nowego wierzyciela (cesjonariusza), zatem nie wykreśla się hipoteki jako takiej, ani nie wpisuje jej pod kolejną pozycją.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 25 kwietnia 2017 r., V CSK

503/16, wskazał, że po zmianie stanu prawnego dokonanej ustawą z 19 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 777), jedynym dokumentem wymaganym dla dokonania wpisu przeniesienia wierzytelności hipotecznej, której następstwem jest przeniesienie hipoteki, jest nadal wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 lipca 2011 r., P 1/10 (OTK-A 2011, nr 6, poz. 53), sprowadzał się bowiem do uznania art. 194 ustawy z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1523; dalej – u.f.i.) za niezgodny z Konstytucją RP w części, w jakiej nadawał moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego w postępowaniu cywilnym, prowadzonym wobec konsumenta. W wykonaniu powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego ustawodawca do art. 194 u.f.i., stanowiącego, że księgi rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz są podstawą dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych, dodał ust. 2 w brzmieniu: Moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Oznacza to, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., tylko dokumentem prywatnym, któremu w określonym zakresie – w oznaczonych postępowaniach – ustawa nadaje moc dokumentu urzędowego.

Jak już wyjaśnił Sąd Najwyższy, w postępowaniu wieczystoksięgowym wszczętym wnioskiem funduszu, zagadnienie kwalifikacji wyciągu z ksiąg rachunkowych, jako środka dowodowego w postaci dokumentu urzędowego albo dokumentu prywatnego ma znaczenie marginalne. Dalsze odstępstwa od zasady wyrażonej w art. 32 ust. 1 u.k.w.h. wynikają z – nieobjętych podstawą skargi kasacyjnej uczestniczki – art. 194 ust. 1 oraz art. 195 u.f.i., w myśl których księgi

rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. W przypadku nabycia przez fundusz sekurytyzacyjny wierzytelności albo puli wierzytelności zabezpieczonych hipoteką, sąd prowadzący księgę wieczystą, dokonuje wpisu zmiany wierzyciela na wniosek funduszu - w oparciu o wyciąg spełniający powyższe wymogi.

W postępowaniu wieczystoksięgowym – co do zasady – wpis może być dokonany na podstawie dokumentu z podpisem notarialnie poświadczonym, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują innej formy dokumentu (art. 31 ust. 1 u.k.w.h.). Art. 195 ust. 1 u.f.i. przewiduje jako podstawę wpisu dokument w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych, podpisany przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym. Tym samym zastrzega szczególną podstawę wpisu i formę *ad intabulationem*.

Postępowanie wieczystoksięgowe, jak wynika z orzecznictwa (także przytoczonego przez samą skarżącą), nie służy rozstrzygnięciu jakichkolwiek sporów materialnoprawnych co do istnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, jak i istnienia tego prawa rzeczowego i podmiotu, któremu miałoby przysługiwać. Jeżeli istnieją w tym zakresie wątpliwości, to powinny być rozstrzygnięte w postępowaniu procesowym o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398 § 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania art. 520 § 2 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.), orzeczono jak w sentencji.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi reprezentującemu uczestniczkę z urzędu Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 2, § 4 ust. 1 i 3, § 16 ust. 4 pkt 2 i §

11 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18).

[as]